

UZASADNIENIE

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych jest zwiększenie dostępności, jakości i efektywności usług społecznych realizowanych w środowisku lokalnym poprzez reformę ram prawnych funkcjonowania centrów usług społecznych, zwanych dalej „CUS”.

CUS jest jednostką organizacyjną, której zadania obejmują szerokie spektrum działań wspierających mieszkańców danej gminy w dostępie do różnorodnych usług społecznych. Do zadań CUS należy m.in. integrowanie i koordynowanie świadczeń oraz usług w środowisku lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych potrzeb społeczności. Obejmuje to w szczególności organizację usług wspierających – takich jak usługi opiekuńcze, poradnictwo, działania edukacyjne i profilaktyczne – a także udzielanie wsparcia w formie świadczeń pieniężnych oraz pozapieniężnych. CUS realizuje również zadania w zakresie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w celu zapewnienia spójnej, kompleksowej oferty wsparcia lokalnego. Istotnym obszarem działalności CUS jest także rozwój i wdrażanie programów wspierających społeczność lokalną – w tym działania na rzecz rodzin, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym. CUS promuje również aktywność społeczną poprzez inicjowanie i organizowanie wydarzeń, warsztatów i szkoleń, których celem jest wzmacnianie więzi społecznych, rozwój kapitału społecznego oraz zwiększenie poziomu włączenia i uczestnictwa mieszkańców w życiu wspólnoty lokalnej.

Do głównych zadań CUS należy, m.in.: świadczenie pomocy społecznej, czyli w szczególności udzielanie wsparcia w formie świadczeń pieniężnych, poradnictwa, organizacji usług wspierających, w tym usług opiekuńczych itp., koordynacja usług polegająca na współpracy z innymi instytucjami i organizacjami w celu zapewnienia kompleksowej pomocy, realizacja różnorodnych programów wspierających społeczność lokalną, takie jak pomoc dla rodzin, wsparcie psychologiczne czy działalność edukacyjna a także promowanie aktywności społecznej jako organizowanie wydarzeń, warsztatów i szkoleń mających na celu aktywizację społeczności i zwiększenie poziomu włączenia społecznego.

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2020 r. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818 oraz z 2025 r. poz. 620) nie była dotąd nowelizowana. Mimo pozytywnych doświadczeń z funkcjonowania CUS w wybranych gminach, praktyka wykazała, że obecne przepisy są zbyt sztywne i nieprzystające do zróżnicowanych realiów organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego. Jak dotąd powstało 130 CUS, podczas gdy zidentyfikowane potrzeby wskazują, że co najmniej 250 gmin jest gotowych do ich utworzenia, na przestrzeni 2-3 lat – o ile zniesione zostaną istniejące bariery prawne i organizacyjne.

Do najważniejszych zidentyfikowanych problemów w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez CUS należą:

- brak uregulowanej ustawowo definicji usług społecznych,

- brak wykorzystywania mechanizmu konsultacji i potencjału społeczności w opracowywaniu programu usług społecznych określającego usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej,
- zbyt mało elastyczne zasady organizacji i zatrudniania kadry co wiąże się z trudnościami przy przekształcaniu ośrodków pomocy społecznej w CUS w mniejszych gminach,
- ograniczenie działalności CUS przez zakaz udzielania wsparcia całodobowego.

Źródłem proponowanych zmian legislacyjnych jest inicjatywa własna Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, oparta na wynikach prac Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej (powołanego zarządzeniem nr 24 Ministra z dnia 27 czerwca 2024 r., Dz. Urz. MRPiPS z 2024 r. poz. 24), zwanego dalej „Zespołem”, analizie funkcjonowania obowiązujących przepisów oraz szeroko zakrojonych prekonsultacjach ze środowiskiem samorządowym i instytucjami świadczącymi lokalne usługi społeczne.

Zespół, złożony z ekspertów, praktyków, przedstawicieli samorządów oraz środowiska naukowego, dokonał całościowej oceny adekwatności i skuteczności obecnych rozwiązań prawnych i organizacyjnych w systemie pomocy społecznej. Zakres analizy obejmował m.in. wdrażanie deinstytucjonalizacji, dostępność świadczeń i usług, sytuację kadrową oraz identyfikację barier ograniczających rozwój środowiskowych form wsparcia. W ramach prac Zespołu funkcjonowały grupy robocze zajmujące się kluczowymi obszarami, takimi jak świadczenia, mieszkalnictwo, usługi społeczne, kadry oraz placówki całodobowe.

Szczegółnej analizie poddano funkcjonowanie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez CUS. Na tej podstawie opracowano kierunkowe propozycje zmian, które były następnie konsultowane z szerokim gronem interesariuszy. W toku prekonsultacji w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odbył się szereg spotkań z udziałem ponad 1000 przedstawicieli samorządów, instytucji pomocy społecznej i organizacji zaangażowanych w świadczenie usług lokalnych.

Realizacja projektu w zaproponowanym kształcie pozostaje w pełnej zgodności z kierunkami działań wyznaczonymi w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030, w szczególności w ramach działania I.3.1 „Realizacja procesu deinstytucjonalizacji”. Strategia jednoznacznie wskazuje na potrzebę równoległego rozwoju CUS jako elementu reformy podmiotów realizujących usługi społeczne, ściśle powiązanego z procesem deinstytucjonalizacji i zwiększania dostępności środowiskowych form wsparcia.

Proponowane rozwiązania umożliwią samorządom skuteczniejsze tworzenie i prowadzenie CUS, eliminując kluczowe bariery instytucjonalne i kadrowe identyfikowane w dotychczasowej praktyce.

Do kluczowych zmian projektowanych w ustawie należą w szczególności:

1. Wprowadzenie definicji legalnej usług społecznych, co uporządkuje pojęcia i umożliwi spójne stosowanie przepisów w obszarze polityki społecznej (art. 1 pkt 1 projektu ustawy)

Projektowana ustawa wprowadza nową definicję usług społecznych, które to oznaczają działania o charakterze niematerialnym, polegające na świadczeniu pomocy oraz wsparcia na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach albo ogółu mieszkańców, służące zaspokajaniu potrzeb oraz poprawie jakości życia, wzmocnieniu

zdolności do samodzielnego funkcjonowania i uczestnictwa w życiu społecznym, a także zapobieganiu i przeciwdziałaniu marginalizacji, izolacji społecznej, wykluczeniu społecznemu oraz kryzysom społecznym, jak również wspieraniu integracji środowisk lokalnych oraz rozwoju i spójności społecznej. Dotychczasowy zakres usług społecznych został poszerzony o politykę senioralną, zaś do katalogu ustaw na podstawie których podejmowane są działania usług społecznych dodano ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawę o osobach starszych.

Uzasadnieniem proponowanej zmiany jest fakt, iż w obowiązujących przepisach brak jest jednolitej, legalnej definicji usług społecznych. Poszczególne akty prawne (np. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, z późn. zm.) czy ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49, z późn. zm.)) odnoszą się do działań o charakterze usługowym, jednak bez wspólnego mianownika. Powoduje to rozbieżności interpretacyjne w zakresie planowania, finansowania i realizacji usług społecznych przez gminy oraz utrudnia koordynację działań międzysektorowych. Proponowana definicja porządkuje pojęcie, które w ostatnich latach stało się kluczowe dla polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście deinstytucjonalizacji usług. Jej wprowadzenie zapewni spójność interpretacyjną i pozwoli na lepsze planowanie lokalnych programów usług społecznych, co przełoży się na skuteczniejsze wykorzystanie środków publicznych i rozwój zintegrowanych form wsparcia środowiskowego.

Jeżeli chodzi o poszerzenie zakresu usług społecznych to proponowana zmiana ma na celu wyodrębnienie polityki senioralnej jako istotnego obszaru usług społecznych, co jest uzasadnione postępującym starzeniem się społeczeństwa. Wzmocni to możliwość realizacji działań wspierających aktywność i integrację osób starszych, wykraczających poza pomoc społeczną, oraz ułatwi centrom usług społecznych udział w realizacji instrumentów polityki senioralnej.

2. Zmiany w zakresie programu usług społecznych: obowiązek przygotowania programu, diagnoza sytuacji społecznej (art. 1 pkt 2 i 3 projektu ustawy)

W obecnym stanie prawnym ustawa umożliwia, ale nie nakazuje przyjęcia programu usług społecznych przez gminę. W praktyce wiele jednostek kończy prace na etapie diagnozy lokalnych potrzeb, nie opracowując kompleksowego programu działań. Skutkuje to brakiem spójnej strategii rozwoju usług społecznych w części samorządów. Proponowana zmiana ma na celu zapewnienie integralności procesu planowania. Obowiązek uchwalenia programu przez radę gminy wzmocni lokalne planowanie strategiczne i zwiększy partycypację mieszkańców w kształtowaniu polityki społecznej. Program usług społecznych stanie się podstawowym narzędziem realizacji zasady deinstytucjonalizacji, ponieważ pozwoli gminie planować usługi w sposób kompleksowy, oparty na lokalnych potrzebach i zasobach. Nowelizacja przewiduje również uchylenie przepisu umożliwiającego radzie gminy przejmowania więcej niż jednego programu usług społecznych. Zmiana ta sprzyja przejrzystości systemu planowania oraz ograniczy ryzyko występowania rozbieżności między poszczególnymi programami.

W celu kompleksowego ujęcia potencjału społeczności lokalnej w zakresie realizacji usług społecznych, elementem programu usług społecznych będzie również diagnoza obejmująca m.in. zdolności podmiotów ekonomii społecznej, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej, do realizacji usług społecznych. Poszerzenie zakresu programu

o ten element jest spójne z rozwiązaniami funkcjonującymi obecnie na gruncie art. 16b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Zgodnie z tym przepisem diagnoza sytuacji społecznej jest elementem strategii rozwiązywania problemów społecznych. W przypadku programu usług społecznych ocena, w jakim stopniu podmioty ekonomii społecznej mogą włączyć się w jego realizację, przełoży się na lepsze wykorzystanie potencjału społeczności lokalnej, wspierać będzie dialog między administracją samorządową a podmiotami ekonomii społecznej, a także ułatwi ocenę, w jakich obszarach konieczne jest dalsze budowanie potencjału lokalnego sektora ekonomii społecznej.

Jednocześnie wskazać należy, że obowiązek uchwalenia programu usług społecznych, zgodnie z projektowanym art. 4 ust. 1a, dotyczy wyłącznie gmin, na terenie których funkcjonuje centrum utworzone przez tę gminę, albo gmin będących stroną porozumienia w sprawie utworzenia lub prowadzenia centrum; w pozostałych gminach opracowanie programu pozostaje zadaniem fakultatywnym (art. 4 ust. 4). Projekt przewiduje ponadto, że przyjęcie programu usług społecznych, jak i wprowadzanie do niego zmian, będzie poprzedzone konsultacjami z mieszkańcami gminy, przeprowadzanymi w trybie określonym w art. 5a ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym. Wprowadzenie obowiązku konsultacji społecznych ma na celu zwiększenie partycypacji mieszkańców w kształtowaniu lokalnej polityki usług społecznych oraz zapewnienie, że program będzie odpowiadał na rzeczywiste potrzeby wspólnoty samorządowej, do której jest kierowany.

3. Uelastycznienie realizacji zadań z zakresu organizacji społeczności lokalnej oraz usług społecznych (art. 1 pkt 12 lit. a i b projektu ustawy)

W obecnym brzmieniu ustawy funkcja „organizatora społeczności lokalnej”, interpretowana jest jako stanowisko jednoosobowe, przypisane konkretnemu etatowi. W praktyce ogranicza to możliwość elastycznego angażowania innych pracowników w działania środowiskowe. Zmiana polega na wprowadzeniu możliwości realizacji zadania w zakresie organizowania społeczności lokalnej nie tylko przez osoby zatrudnione na stanowisku „organizatora społeczności lokalnej”, ale również przez innych pracowników CUS realizujących te zadania – w ramach możliwości wyodrębnienia w strukturze organizacyjnej CUS zespołu do spraw organizowania społeczności lokalnej (przewiduje się, iż organizator społeczności lokalnej będzie kierować pracą zespołu). Projektowane zmiany przewidują również poszerzenie katalogu pracowników, którzy będą mogli wchodzić w skład zespołu do spraw organizowania usług społecznych tj. inni pracownicy CUS realizujący zadania z zakresu organizowania usług społecznych.

Zmiana zwiększa elastyczność kadrową i pozwala na lepsze dostosowanie struktury organizacyjnej CUS do lokalnych potrzeb i możliwości. W praktyce umożliwi to zespołowe podejście do pracy środowiskowej i zwiększy potencjał animacyjny centrów, wspierając rozwój lokalnych sieci wsparcia i partycypacji obywatelskiej.

4. Uchylenie zakazu włączania do struktury CUS placówek zapewniających pobyt całodobowy – zmiana ta zwiększy elastyczność organizacyjną i lokalne możliwości integracji usług (art. 1 pkt 12 lit. c projektu ustawy)

Zmiana ta ma na celu zmniejszenie barier w powstawaniu nowych CUS i umożliwienie przekształcania ośrodków pomocy społecznej, w których strukturze funkcjonują jednostki zapewniające pobyt całodobowy, np. mieszkania treningowe, mieszkania wspomagane, ośrodki wsparcia z miejscami całodobowego okresowego pobytu czy inne jednostki zapewniające całodobowy pobyt, w CUS. Po wykreśleniu tego zakazu to regulacje prawne dotyczące danych

jednostek zapewniających całodobowy pobyt będą decydujące w zakresie możliwości ich funkcjonowania w ramach struktury organizacyjnej CUS.

Placówki świadczące całodobowe wsparcie, funkcjonujące w strukturach CUS, nie stanowią zaprzeczenia procesu deinstytucjonalizacji, lecz są jego elementem uzupełniającym, zapewniającym kompleksowość systemu wsparcia lokalnego. CUS zostało powołane do koordynacji i świadczenia usług społecznych w zintegrowany sposób, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb mieszkańców, w duchu działań środowiskowych. Podstawową funkcją CUS jest rozwijanie różnorodnych form wsparcia środowiskowego, takich jak m.in. usługi asystenckie, opieka wytchnieniowa, usługi sąsiedzkie, wsparcie psychologiczne czy poradnictwo specjalistyczne. Usługi te ukierunkowane są na umożliwienie osobom potrzebującym jak najdłuższego pozostania w ich naturalnym środowisku życia, zgodnie z założeniami deinstytucjonalizacji. Jednocześnie, w sytuacjach, w których wyczerpane zostały inne formy wsparcia, a bezpieczeństwo i dobro osoby wymagają zapewnienia opieki całodobowej – placówki świadczące takie wsparcie pełnią funkcję niezbędną i komplementarną względem usług środowiskowych. Ich obecność w strukturach CUS gwarantuje spójność, koordynację oraz możliwość stopniowego i elastycznego przechodzenia między różnymi formami wsparcia, z poszanowaniem indywidualnych potrzeb i godności osoby.

W związku z powyższym, należy uznać, że placówki całodobowego wsparcia działające w ramach CUS wzmocnią ją, stanowiąc element elastycznego, zintegrowanego systemu usług społecznych, dostosowanego do realnych i zróżnicowanych potrzeb społeczności lokalne.

5. Uelastycznienie wymagań kwalifikacyjnych kadry CUS (art. 1 pkt 14, 16, 17 i 19 projektu ustawy)

Projekt ustawy przewiduje zmiany w zakresie regulacji stanowiących o zatrudnieniu dyrektora CUS przez uchylenie błędnie wskazanej formy zatrudnienia dyrektora CUS (obecnie forma powołania). Uzasadnieniem powyższego jest fakt, iż CUS nie jest jednostką, której kierownik powinien być powoływany, lecz zwykłą jednostką organizacyjną gminy o charakterze usługowym. Zmiana porządkuje stan prawny i dostosowuje zasady zatrudnienia do charakteru jednostki, eliminując zarazem nieuzasadniony wyjątek nawiązania stosunku pracy z dyrektorem CUS przez powołanie. Umożliwia też stosowanie standardowych procedur naboru i rozwiązywania stosunku pracy, co zwiększa stabilność kadrową i spójność z zasadami obowiązującymi w innych jednostkach organizacyjnych gminy.

Ponadto proponuje się dodanie regulacji stanowiącej, iż:

- 1) zatrudnienie dyrektora CUS może nastąpić przed ukończeniem wymaganych kursów specjalizacyjnych z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych – z maksymalnym okresem karencji wynoszącym 6 miesięcy od dnia zatrudnienia;
- 2) organizatorem usług społecznych może być osoba, która ma co najmniej 2-letnie doświadczenie zawodowe w podmiotach wykonujących usługi społeczne, bez konieczności posiadania doświadczenia na stanowisku kierowniczym w ww. podmiotach, oraz jego zatrudnienie może nastąpić przed ukończeniem wymaganych kursów specjalizacyjnych z zakresu – z maksymalnym okresem karencji wynoszącym 6 miesięcy od dnia zatrudnienia;
- 3) zatrudnienie organizatora społeczności lokalnej może nastąpić przed ukończeniem wymaganych kursów specjalizacyjnych z zakresu – z maksymalnym okresem karencji wynoszącym 6 miesięcy od dnia zatrudnienia.

4) zatrudnienie koordynatora indywidualnych planów usług społecznych może nastąpić przed ukończeniem wymaganych kursów specjalizacyjnych z zakresu – z maksymalnym okresem karencji wynoszącym 6 miesięcy od dnia zatrudnienia.

Zatrudnienie w kluczowych rolach (organizator usług społecznych, koordynatora indywidualnych planów usług społecznych, organizator społeczności lokalnej) jest uzależnione od wcześniejszego ukończenia odpowiednich szkoleń prowadzonych przez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej. Brak dostępnych terminów szkoleń utrudnia gminom szybkie uruchamianie CUS. Dopuszczenie możliwości rozpoczęcia pracy przez ww. osoby przed odbyciem szkolenia, z obowiązkiem ukończenia go w ciągu 6 miesięcy od zatrudnienia rozwiąże istotną barierę organizacyjną przy tworzeniu nowych CUS. Przewidywane jest utrzymanie standardu przygotowania merytorycznego pracowników, ale umożliwi jednocześnie płynne rozpoczęcie działalności CUS. Rozwiązanie to jest zgodne z zasadą proporcjonalności i wspiera proces deinstytucjonalizacji, który wymaga szybkiego rozwoju lokalnych kadr.

Celem projektowanej nowelizacji jest upowszechnienie idei tworzenia i rozwoju CUS szczególnie w gminach, które dotychczas napotykały na bariery kadrowe. Sztuczne wymogi dotyczące doświadczenia zawodowego oraz wcześniejszego ukończenia szkoleń powodowały, że wiele samorządów rezygnowało z przekształcenia ośrodków pomocy społecznej w CUS lub odkładało ten proces w czasie.

Projektowana zmiana przyczyni się do zwiększenia liczby gmin zainteresowanych tworzeniem CUS, w szczególności na obszarach wiejskich i w małych miastach, gdzie dostęp do wykwalifikowanych pracowników socjalnych jest ograniczony.

Proponowane zmiany regulacyjne umożliwią pozyskanie do pracy w CUS wykwalifikowanych pracowników, co wpłynie na zaspokojenie braków kadrowych w CUS i jednocześnie przełoży się na jakość świadczonych usług. Rozwój sieci CUS wpłynie na poprawę funkcjonowania społeczności terytorialnych, na których terenie będą działały CUS, ponieważ zapewniają one koordynację usług społecznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców.

6. Zrównanie uprawnień koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych zwanych dalej „KIPUS” z pracownikami socjalnymi, w przypadku gdy spełniają oni wymagania dla tego zawodu – w zakresie dodatku terenowego oraz dodatkowego urlopu (art. 1 pkt 18 projektu ustawy)

Zgodnie z obowiązującym brzmieniem ustawy, funkcję KIPUS może pełnić wyłącznie osoba spełniająca wymagania kwalifikacyjne przewidziane dla zawodu pracownika socjalnego. Pomimo to, KIPUS nie korzystają z przywilejów przysługujących pracownikom socjalnym, takich jak dodatek do pracy w terenie oraz dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni. Powoduje to niespójność systemową i rodzi uzasadnione poczucie nierównego traktowania osób wykonujących zadania o porównywalnym charakterze, poziomie trudności, odpowiedzialności i wymaganych kompetencjach. Proponuje się, aby KIPUS, spełniający wymogi kwalifikacyjne przewidziane dla zawodu pracownika socjalnego, uzyskali uprawnienia do dodatku do wynagrodzenia z tytułu pracy w terenie, oraz dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni na zasadach analogicznych jak w przypadku pracowników socjalnych. KIPUS realizują działania tożsame z funkcją pracownika socjalnego – prowadzą pracę w środowisku lokalnym, dokonują diagnozy potrzeb, współpracują z

instytucjami i organizacjami, a ich zadania obejmują bezpośredni kontakt z mieszkańcami i pracę w terenie. Wobec tego brak uprawnień właściwych dla pracowników socjalnych jest nieuzasadniony merytorycznie i osłabia motywacyjny charakter stanowiska. Przyznanie KIPUS tych samych przywilejów co pracownikom socjalnym zapewni spójność systemową oraz zwiększy atrakcyjność zawodową tego stanowiska. Jest to również wyraz poszanowania zasady sprawiedliwości społecznej oraz element przeciwdziałania zróżnicowaniu warunków pracy w różnych gminach – nie będzie już „Polski A i Polski B” w zakresie statusu zawodowego osób wykonujących tożsame obowiązki. Z perspektywy polityki społecznej rozwiązanie to sprzyja stabilizacji kadr i profesjonalizacji usług społecznych, co pozostaje w pełnej zgodzie z założeniami procesu deinstytucjonalizacji.

Pozostałe zmiany:

- ☐ w art. 1 w pkt 4 projektu ustawy proponuje się rozszerzenie katalogu wykonawców usług społecznych, o którym mowa w art. 7 ust. 2 ustawy zmienianej, o podmiot ekonomii społecznej, o którym mowa w art. 2 pkt 5 lit. a oraz d–f ustawy o ekonomii społecznej, lub jednostkę tworzącą taki podmiot. Zmiana stanowi konsekwencję uwzględnienia potencjału podmiotów ekonomii społecznej w diagnozie sytuacji społecznej (projektowany art. 5 ust. 3 pkt 10a) i ma na celu umożliwienie tym podmiotom formalnego udziału w realizacji usług społecznych zleczanych przez centrum, zgodnie z ideą rozwoju lokalnych, zróżnicowanych form świadczenia usług,
- ☐ w art. 1 w pkt 5 projektu ustawy proponuje się dodanie art. 7a, stanowiącego, iż minister do spraw zabezpieczenia społecznego może opracowywać i finansować programy osłonowe w zakresie usług społecznych. Rozwiązanie to ma na celu stworzenie podstawy prawnej umożliwiającej elastyczne reagowanie na pojawiające się potrzeby społeczne oraz wdrażanie działań o charakterze osłonowym, dostosowanych do aktualnych wyzwań w obszarze usług społecznych.
- ☐ w art. 1 w pkt 6 projektu ustawy wprowadza się zmianę o charakterze redakcyjnym, polegającą na zastąpieniu odesłania do „art. 2 ust. 1” odesłaniem do „art. 2 ust. 2” ustawy zmienianej. Zmiana jest konsekwencją nowego brzmienia art. 2, w którym katalog obszarów usług społecznych został przeniesiony do ust. 2,
- ☐ w art. 1 w pkt 7 projektu ustawy w zakresie zmiany brzmienia art. 12 doprecyzowano podstawę prawną dla wewnętrznej struktury organizacyjnej i sposobu funkcjonowania CUS poprzez wskazanie, że określa ją regulamin organizacyjny, nadany przez dyrektora CUS w drodze zarządzenia,
- ☐ w art. 1 w pkt 8, 9, 10, 11 i 15 projektu ustawy (dot. odpowiednio art. 13, art. 14, art. 19, art. 21 oraz art. 27) konsekwentnie rozszerza się katalog podmiotów, z którymi centrum współpracuje w ramach realizacji zasady współpracy, o podmioty ekonomii społecznej, o których mowa w ustawie z o ekonomii społecznej, oraz o podmioty wykonujące działalność leczniczą w rozumieniu ustawy o działalności leczniczej. Zmiana ta jest spójna z przyjętym w projekcie szerokim ujęciem roli podmiotów ekonomii społecznej w systemie usług społecznych oraz uwzględnia rolę podmiotów leczniczych w zapewnieniu kompleksowego, powiązanego ze zdrowiem, wsparcia mieszkańcom,
- ☐ w art. 1 w pkt 13 projektu ustawy proponuje się uchylenie pkt 4 w art. 24 w ust. 2 odnoszącego się do konieczności opracowywania rocznego planu działalności CUS przez dyrektora CUS oraz przewiduje się zmianę brzmienia pkt 5, który to stanowi o opracowaniu sprawozdania z działalności CUS za poprzedni rok kalendarzowy z

uwzględnieniem realizacji programu usług społecznych. Rezygnacja z obowiązku sztywnego, corocznego planowania pozwoli dyrektorowi CUS na większą elastyczność i szybsze reagowanie na bieżące potrzeby oraz zmiany w otoczeniu społecznym i prawnym. Ograniczenie obowiązku tworzenia rocznych planów może zmniejszyć obciążenia administracyjne dyrektora CUS, pozwalając mu skoncentrować się na realizacji działań i poprawie jakości usług. Natomiast roczne sprawozdania z działalności CUS powinny być zgodne z przyjętym programem usług społecznych,

- ☐ w art. 1 w pkt 20 projektu ustawy proponuje się nowelizację art. 34 wprowadzającą kompleksową reformę systemu organizacji szkoleń kadr zaangażowanych w realizację zadań centrum usług społecznych. W miejsce dotychczasowego rozwiązania, w którym wyłącznym organizatorem szkoleń były regionalne ośrodki polityki społecznej, przewiduje się możliwość prowadzenia szkoleń również przez uczelnie – po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Projekt ustanawia administracyjną procedurę wydawania, zmiany i cofania zgody oraz przenosi kompetencję do wydania rozporządzenia z Rady Ministrów na ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Jednocześnie rozszerza zakres delegacji ustawowej o warunki, jakie muszą spełniać uczelnie, wzór wniosku wraz z wykazem wymaganych dokumentów oraz sposób sprawowania nadzoru nad uczelniami prowadzącymi szkolenia,
- ☐ Zmiana ma na celu zwiększenie dostępności oferty szkoleniowej poprzez dopuszczenie uczelni dysponujących odpowiednim zapleczem naukowo-dydaktycznym, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiej jakości kształcenia dzięki obowiązkowi uzyskania zgody ministra, zatwierdzaniu programów szkolenia oraz możliwości zmiany i cofnięcia zgody w przypadku niespełniania ustawowych wymagań. Przeniesienie kompetencji do wydania rozporządzenia na ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz rozszerzenie zakresu delegacji ustawowej stanowi konsekwencję wprowadzenia nowego modelu dopuszczania uczelni do prowadzenia szkoleń i ma zapewnić sprawniejsze oraz jednolite funkcjonowanie systemu, przy zachowaniu odpowiedniej jakości i rzetelności prowadzonych szkoleń. w art. 1 w pkt 21 projektu ustawy przewiduje się zmianę brzmienia pkt 2 w art. 39 ust. 1, odnoszącego się do indywidualnych planów usług społecznych. Proponuje się, iż sposób realizacji indywidualnego planu usług społecznych nie będzie wskazywać harmonogramu realizacji usług społecznych. Uzasadnieniem powyższej zmiany jest fakt, iż usługi społeczne często wymagają dostosowania do zmieniających się potrzeb i sytuacji beneficjenta. Sztywny harmonogram może ograniczać możliwość szybkiego reagowania i dostosowywania działań do aktualnych warunków. Każda osoba korzystająca z usług społecznych ma unikalne potrzeby, które mogą ulegać zmianom. Usunięcie harmonogramu pozwala na bardziej dynamiczne i dopasowane podejście do realizacji usług, co zwiększy skuteczność wsparcia.

Pozostałe zmiany mają charakter zmian porządkujących i redakcyjnych.

Projekt przewiduje również regulację przejściową (w art. 4 ust. 1 projektu ustawy) stanowiącą, iż w przypadku spraw o zatrudnienie na stanowisku dyrektora CUS, organizatora społeczności lokalnej, koordynatora indywidualnych planów usług społecznych oraz

organizatora usług społecznych, – do spraw wszczętych i niezakończonych będą miały zastosowanie przepisy ustawy zmienianej w brzmieniu nadanym niniejszym projektem ustawy.

Zgodnie z projektem ustawa ma wejść w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia. Tak ustalony termin wejścia w życie, wraz z przepisami przejściowymi i dostosowującymi zapewnia adresatom projektowanych norm czas na dostosowanie się do wprowadzanych zmian.

Ww. terminy wejścia w życie ustawy zdaniem projektodawcy są wystarczające z punktu widzenia możliwości przygotowania się adresatów norm, których dotyczą projektowane przepisy.

Przedmiotowy projekt ustawy nie zawiera regulacji dotyczących majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej. Rozwój sieci CUS wpłynie również pozytywnie na działalność podmiotów gospodarczych (w tym przedsiębiorstw społecznych, mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców) działających na terenie gmin, gdzie działają i powstaną CUS, ponieważ znaczna część usług może być wykonywana przez lokalnych usługodawców. Projektowane przepisy zwiększają obowiązki w zakresie konieczności konsultacji ze społecznością lokalną programu usług społecznych.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) – na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji.

Projektowane przepisy nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.